

въ една сбирка, като приложение къмъ историята на Кюстендилъ. Отъ тѣзи надписи любопитенъ е този отломъкъ, що е заиданъ въ сѣверната стѣна на банята Дервишъ-хамамъ и въ който се споменава за старата крѣпость на града, надъ вратата на която е билъ вѣроятно поставенъ надписаниятъ гранитъ: „Всички, които върватъ отъ града (крѣпостъта) или къмъ града, виждамъ и забѣлзвамъ“¹⁾.

Пѣтица и селища въ Пауталийско.

Заедно съ елинската образованостъ и римска държавна уредба въ пауталийския край захваналъ и по-спокоенъ животъ. Населението се отдало на земеделски и индустриаленъ животъ, благосъстоянието се уголѣмилъ, селищата станали по-благоустроени. Това личи отъ многото паметници, останали отъ врѣмето. За градскитѣ пауталийски старини вече казахъ що-годѣ, за да спомена на кратко и за тѣзи отъ пауталийската околностъ, доколко съмъ могълъ да ги споходя лично и разгледамъ. Ще поставя на първо мѣсто селищата по пѣтя Пауталия—Сердика, който е прѣсичалъ полето, Струма, и по източнитѣ склонове на Конявската планина е прѣвалялъ въ радомирското поле, въ градъ Елеа²⁾. Отъ Пауталия пѣтятъ е трѣгвалъ източно, и, покрай могилитѣ наредени къмъ с. Жабокъртъ, прѣсичалъ Струма прѣдъ село Долня-Гращица, дѣто е имало укрѣпенъ градецъ. На Струма е имало тамъ 70 метра дълъгъ гранитенъ мостъ, отъ който още са запазени основитѣ отъ крайщата и подпоркитѣ, полупотънали въ сухо рѣчно корито. Тѣзи мостови останки отъ голѣми дѣлани гранитни плочи и сега се наричатъ отъ околното население „Раклитѣ“. Поради постоянното и незабѣлзвано подпълване на тукашния лѣвъ брѣгъ отъ политѣ на Конявската планина, Струма се измѣстила по-назадъ, та мостътъ останалъ на сухо и материалътъ му дигнатъ. Село Долня-Гращица се таи въ хубава долинка, изобилно напоявана. Изоколу се издигатъ хѣмове, по двата западни и южния отъ които личатъ слѣди отъ римски по-

¹⁾ Гл. № 1 отъ надписитѣ.

²⁾ Казвамъ по източнитѣ склонове, защото сегашното шосе прѣзъ Коняво—Цървеняно е по-ново; то е било прокарано по настояване на единъ влиятеленъ бей, който ималъ имоти въ Конявско.